

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5. uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrta leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimi dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin., za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Placujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavni: „Sava“, Kranj.

Bolne gosi.

II.

Če tudi smatramo uničujočo sodbo, katero je izrekel Hermann Bahr v svoji knjigi „Austriaca“ o avstrijski upravi in diplomaciji — za pretirano, moramo vendar priznati, da ta sodba ni brez temelja. Glede naših zunanjih ministrov nam usoda ni bila mila. Ni nam podarila velikih duhov in zunanji ministri tudi niso imeli sreče.

Ne Metternich in njegovih nasledniki, ki so tako dolgo zavirali razvoj narodnostne ideje v Italiji, da smo bili iztisnjeni iz laškega ozemlja; ne Rechberg, ki se je boril za naše prvenstvo v Nemčiji in končal pri Sadovi; ne Beust, pod katerim je bilo ministrstvo zunanjih zadev zavod, „na katerem je delal ubožni inozemec z državnim ustrojem dragocene poizkuse“; ne Andrassy, ki je stopil s kompanijo vojakov in vojaško godbo kači na glavo; ne Goluchowski, ki nam je naklonil dedščino albanskega vprašanja, o katerem danes še nihče ne ve, kako se bo izteklo; ne Aehrenthal, ki je anektiral Bosno leta 1908., ter ruiniral naše cvetoče finance, dočim bi bil isto dosegel dve leti popreje brez stroškov in brez evropskega šundra; ne Berchtold. Toda o zadnjem zapisnik še ni končan.

V prvi vrsti se mora priznati, da je grof Berchtold prevzel težavno dedščino; namreč dedščino Goluchowskega in Aehrenthalov inventar.

Mi nismo tako srečni, kot drugi listi, da bi imeli neposredne zveze z vodilnimi krogi, ne poznamo mišljenja in političnega naziranja grofa Berchtolda, imamo pa čut, da ni samo zasluga miglaja iz Berolina, ampak tudi zasluga grofa Berchtolda, če danes ne stojimo v sredi usodepolno vojske, katere vzroka bi si pozneje zgodovinarji sploh ne mogli raztolmačiti. Vtis imamo, kot bi se grof Berchtold boril proti ozračju, v katerem je zasidrana njegova ladija. Ali prisiljen je delovati z Aehrenthalovim inventarjem in to je: Nastič, Friedjung, Prochaska, Kania. Bismarckova politika je imela dve značilni potezi: On je imel o smeri svojega delovanja vedno lastno, samoniklo mnenje in se je energično boril proti struji, katero je imenoval „die Unterströmung“. In če je šel iz Berolina proč, je izročil vse posle drugim rokam, vedno pa je obdržal v rokah časninarski oddelek in po trikrat na dan pošiljal navodila svojemu „literarnemu oddelku“.

V zadnjem oziru se Berchtold ni ravnal po Bismarckovem receptu in posledica je bila afera Prohaska z vso norvoznostjo, z nedogledno škodo na premoženju in ugledu države.

Os vse naše zunanje politike zadnjih desetih let je Srbija. Za smer te politike je odločen odgovor na vprašanje: ali vstreza našim interesom razvoj ali ponižanje Srbije?

V predzadnji delegaciji je trdil knez Schwarzenberg, da naš interes zahteva, da se Srbija ne poveča. Ugovarjal mu je takoj dr. Kramar. — Slednjemu se je tudi pridružil dr. Bärnreither.

Ena stranka stoji na stališču vaškega magnata, ki misli, da more uspevati le tedaj, če hira njegov sosed. Dr. Kramar in Bärnreither pa zastopata stališče, da sta obe sosedni državi vezani druga na drugo. Mi rabimo kupcev za industrijske in obrtne proizvode, Srbi rabijo kupcev za obrtna darila svoje plodovite zemlje. Bogat, cvetoč Belgrad, Niš in Kragujevac pomenja bogat Trst, Dunaj in Prago in nasprotno. In če bi se avstrijski vodilni krogi sprijaznili s tem načelom in je dosledno izvajali, bi ne imela rešitev balkanskega vprašanja nikakih ostrin, mi bi se prav lahko brez pomisleka odrekli dedščini Goluchowskega, ne vtikali bi prstov v albanski plavž in si brez dvoma olajšali svojo sedanost in prihodnost.

Misel, da bi Srbija, če se poveča za par sto kilometrov, ogražala naše interese, je absurda; naj le omenimo, da že po številu prebivalstva prekašamo Srbijo sedemnajstkrat in na vsakega srbskega vojaka jih postavimo deset.

In trditev, da tiči za Srbi Rusija, in da se hoče ta vtihotapiti v jadransko morje, nima ne zgodovinske in ne psihologične podlage.

Zgodovina ne uči niti, da bi bila ruska država, niti da bi bila ruska dinastija načeloma sovražna naši državi ali naši dinastiji. Sicer pa vzrok, da smatramo to mnenje za pogrešeno, ne tiči niti v ljubezni ali sovraštvu, niti v etiki, niti v morali — ker vse te lepe stvari v politiki sploh ne pridejo v poštev — ampak v tem, da bi to teženje ne vstrezalo ruskim državnim interesom. Moč ruske države ni bila nikdar oprta na morje in po bitki pri Čuzimi še posebno ne. Udarec, kakor ga je dobila Rusija v imenovani morski bitki, se ne popravi v par letih. — Če bi prišlo, česar naj ne doživimo, med Avstrijo in Rusijo do vojske, Rusija prav gotovo ne bo operirala v jadranskem morju, ko ima v Bukovini in Galiciji več sto ki-

lometrov dolgo, odprto, pehoti in kazakom pristopno bojno črto.

Tudi menimo, da naša diplomacija zelo podcenjuje ruske državnike, če misli, da so zakrknjeni v Srbijo in Balkan. Po našem mnenju imajo ruski diplomatje širše in daljše cilje v Perziji, morda celo v Indiji, v Kini, v Mandžuriji in na Tihem morju.

Zaradi tega trdimo, z vso odločnostjo: ni naše življensko vprašanje, ali dobi Srbija luko ob Jadranskem morju ali ne, ali postane Albanija samostojna ali avtonomna, ali pa se razdeli med Grke, Srbe in Črnogorce, pač pa je za nas vitalnega pomena, v kakem razmerju živimo z balkanskimi narodi, življenskega pomena je za nas, da dobimo na Balkanu simpatij, trgovskih zvez, življenskega pomena je, da si osvojimo balkanski trg, kamor bomo oddajali svoje industrijske in obrtne izdelke in svojo nadprodukcijo inteligence.

Vodilni krogi pa ne priznavajo tega stališča. Časnikarski pomagači našega zunanjega ministrstva so označili dejstvo, da smo pri tripelententi dosegli avtonomno Albanijo za velik politični uspeh.

Neki francoski list pa je pisal, da Avstrija hoče dokazati, da je še velesila, s pristavkom, da tega itak nihče ne zanikuje.

Nam se dozdeva, da naša moč v Jadranskem morju, kolikor se opira na avtonomno Albanijo, ne stoji na popolnoma zanesljivih tleh.

Ko je naš poslanik pri kralju Nikiti ugovarjal proti prodiranju srbskih čet na albansko ozemlje, mu je ta na kratko odgovoril: Albanije sploh ni. In res vidimo, da jo iščejo sedaj diplomatje na vseh kartah, iščejo jo Srbi, iščejo jo Rusi, iščeta jo tripelententa in trozveza in vsakdo najde kaj drugega. In končno Evropa lahko sklene avtonomno ali samostojno Albanijo. Drugo vprašanje pa je: ali more Evropa dati državnotvorno silo tem posameznim rodovom, ki žive že stoletja od tega, kar drug drugemu ali pa Srbu ukradejo, ki nimajo lastnega alfabeta, nobene literature, katerih justica obstoji v krvni osveti, katerih luke so zasure in zemlja opustošena, ki niso nikdar živeli kot državno telo, ampak vedno le kot roparji in tatovi, ki so služili Turkom za vse, če so jih dobro plačali, ali so se vedno takoj uprli, če niso prejeli plačila. Mi smo bili v sličnem ali pravzaprav v

PODLISTEK.

Zanimivo pismo o starih kristjanih.

Vkljub vsem oviram se je krščanska vera že v 1. stoletju svojega obstanka močno razširila na vseh koncih in krajih velike rimske države. To je pač mnogo dalo misliti rimskim vladarjem ne sicer toliko radi tega, ker bi se bili bali za svojo lastno pogansko vero, ampak mnogo bolj radi tega, ker so videli v kristjanih ljudi, ki so državi nevarni.

Po mnogih pokrajinah države so se tedaj pojavljala stremljenja in politična gibanja, ki so bila naperjena ne samo proti vladajočemu cesarju, ampak tudi proti obstoju rimske države sploh. Vsled tega so imeli upravitelji in namestniki rimskih cesarjev po rimskih pokrajinah nalog, strogo paziti na to, da se kjer le mogoče že v kali zatre vsako protidrjavno politično gibanje. Vsled tega so morali posebno pozornost obračati na društva, v katerih so se pač kaj radi snovali protidrjavni naklepi.

Kako bojzljivi so bili v tem oziru rimski vladarji, razvidimo iz silno strogega tedanjega društvenega prava. Bali so se revolucionarnega giba-

nja tako, da včasih niti ustanovitve obče koristnih in potrebnih društev niso dovolili.

Ko je bil začetkom 2. stoletja po Kr. v Mali Aziji v rimski pokrajini Bitiniji za upravitelja rimski pisatelj Plinij Mlajši, vpepelil je nekoč strašen požar velik del mesta Nikomedije; ljudje so bili brez pomoči, ker v mestu ni bilo nobene požarne brambe, nobene brizgalnice, nobenega rezervoarja za vodo. Plinij prosi torej cesarja Trajana, naj dovoli ustanovitev društva požarne brambe, ki bi obsegala kakih 150 članov. Cesar pa pravi, da ne, češ, kakršnokoli ime bi novemu društvu dali, v kratkem bi postalo pravo gnezdo protidravnih, revolucionarnih političnih spletkarij.

Če so se torej bali že tako nedolžnih društev kakor so požarne brambe, kako bolj so se morali bati kristjanov, ki so po vseh mestih in vaseh imeli svoje „občine“ (društva) in ki so se redno in skrivno shajali k skupnim božjim službam!

Pa tudi v drugem oziru so se morali prvi kristjani zdeti vladi nevarni in slabi državljani. Da so verovali v enega edinega boga, katerega sicer rimska vera ni poznala, še ni bilo najhujše; Rimljani v takih stvareh niso bili preveč rahločutni in so kaj radi tuje bogove pripuščali v svetišča svojih lastnih bogov. A imeli so svojo državno vero in svoje državne bogove in te bi naj tudi kristjani molili. Tudi rajniki vladarji so vživali božje časti;

da še več, celo vladajočim cesarjem so ponekod, zlasti pa v Aziji, izkazovali božje časti ter so pri njih prisegali. Vseh teh stvari pa kristjani po svoji veri nikakor niso smeli ne mogli storiti. Ako pa so se branili častiti rimske bogove in cesarje ter pri njih prisegati, so se zoperstavljali zahtevam, katere so bile na nje stavljene v imenu države; ustavljali so se državnim avtoriteti. Tudi pri nas bi doletela smrtna kazen vojaka, ki bi se branil pri bogu priseči zvestobo našemu cesarju.

Kako kruto so vsled tega Rimljani preganjali prve kristjane, nas uči zgodovina. Zelo zanimive so v tem pogledu stvari, katere izvemo iz pisma Plinija Mlajšega. Tega je bil cesar Trajan, kakor že zgoraj omenjeno, začetkom 2. stoletja po Kr. poslal kot svojega namestnika in upravitelja v rimsko provincijo Bitinijo v Mali Aziji. Tudi tu se je bila že vsepovsod razširila krščanska vera in Plinij je imel kmalu priliko priti v dotiko s kristjani. Ker ni vedel, kako naj proti njim postopa, ali pa tudi, ker se mu je navadno postopanje proti kristjanom zdelo vendarle prestrogo, je vprašal svojega cesarja in prijatelja Trajana v tej zadevi za svet v pismu, ki bi se slovensko približno takole glasilo:

„Moja navada je, o gospod, da poročam Tebi vse, o čimer sem na nejasnem. Kajti, kdo bi mogel moje preudarjanje bolje voditi ali mene v mojem neznanju bolje poučiti. Preiskav o kristjanih se

bolj ugodnem položaju v Schleswigholsteinu, ob Renu, v Milanu in Benetkah in le želimo, da bi se v Albaniji ne ponavljala naša zgodovina.

Če je pri tem položaju tripartentna brez posebnih težav priznala naše stališče glede avtonomije Albanije, to ni bila velika žrtev na strani — tripartentante. Tripartentanta prav dobro ve, da avtonomija Albanije nikdar ni taka opora naše moči v jadranskem morju, kakršna bi bila na primer politično saturirana Dalmacija, zadovoljna Bosna in Hercegovina, pomirjen Banat, sploh tako vladanje v Avstriji in na Ogrskem, da bi imelo to vladanje privlačno moč na balkanske Slovane.

Z revolverjem.

Pretečeni teden se je dogodil v Matenji vasi pri Postojni pretresljiv slučaj. Mlad, komaj 27 letni učitelj si je pognal kroglo v srce, ker so ga v to prisilile gmotne razmere. Zadnje upanje je stavil v draginjsko doklado, katero mu je pa kranjski deželni odbor odrekel.

On je nesrečna žrtev žalostnih, nadvse sramotnih preganjanj kranjskega naprednega učiteljstva od strani klerikalnega deželnega odbora. Strahovalci kranjske dežele so, mesto da bi regulirali že davno potrebne učiteljske plače, ki bi vsem brez razločka za pošteno delo zagotavljale pošteno plačilo, uvedli draginjske doklade, ki jih z neusmiljeno pristranostjo razdeljujejo med svoje pristaše, neoziraje se, jeli potreben ali ne, onim pa, ki niso njihovi politični somišljeniki, brezobzirno odrekajo. Tako sistematično kvirajo značaje, vzgajajo hinavce in podle denuncijante. Ni zaman trdil nek Slomškar, da bi moral vsak Slomškar nositi na hrbtu tablico z napisom: hinavec.

Mar je klerikalcem beda in resnična potreba učiteljstva, njim je le na tem, da je učitelj Slomškar. Če je Slomškar, mu ni potreba izpolnjevati šolskih zakonov, lahko počenja karkoli hoče, on je nedotakljiv, vrhutega pa še deležen nagrad v podobni svetlih kronic na rovaš svojega naprednega tovariša.

Kaj pa višje šolske oblasti? Vsaj bi morale te vendar nepristransko postopati ter imeti le blaginjo in napredek šolstva pred očmi. Hm... duhovni član okr. šol. sveta se baha, da je pri okrajnem šolskem svetu edino on gospodar in nihče drugi. Deželni šef pa se je baje odrezal pri neki priliki: „Radi enega učitelja se ne maram zameriti dr. Šušteršiču.“

V seji kranjskega deželnega zbora dne 28. decembra 1911. je bil sprejet sledeči predlog:

„Deželnemu odboru se naroča, da naj po svoji previdnosti izplača onim učiteljem 25 odstotno draginjsko doklado, ki niso bili doslej še te doklade deležni.“ Glasom tega sklepa dobe draginjsko doklado vsi, brez izjeme s to razliko, da kdor je bolj potreben — vseh 25%, manj potrebni pa nižje odstotke.

In kako se je delila ta doklada? Napredni učitelji so bili že vnaprej izključeni od teh doklad, pristni Slomškarji, to je hujskači, so dobili po 25%, drugi 20%, manj zanesljivi 15% ali 10%. Kako so se ozirali na potrebo je razvidno iz tega slučaja: V Tuhinjski dolini službuje učiteljica, koje mati trdi, da si lahko privošči oficirja za zeta, ker ji kavcija ne dela skrbi, njena koleginja pa, ki ima pri sebi ubogo mater ter vleče na mesec le 66 K, ni dobila ničesar.

nisem nikdar udeležil. Radi tega ne vem, kaj in v koliko se po navadi kaznuje ali preiskuje. Zelo tudi dvomim, se-li naj dela kak razloček z ozirom na starost ali naj ni nobenega razločka med še tako mladimi ljudmi in med starejšimi, ali se naj skesanim prizanese ali pa naj onemu, ki je sicer kristjan bil, nič ni v prid, da je nehal biti, ali se naj kaznuje že ime samo, četudi je brez zločinstva, ali pa samo zločinstvo, ki je v zvezi z imenom. Med tem sem proti onim, ki so se mi kot kristjani naznanjevali, postopal na sledeči način. Vprašal sem jih samo, če so kristjani. Ako so priznali, sem jih drugič in tretjič vprašal, preteč jim s smrtno kaznijo. Tiste, ki so pri tem trdni ostali, sem dal usmrtiti. Kajti nisem nikakor dvomil, da se mora njih priznanje, kakršnokoli bi tudi bilo, vsaj kot trdovratnost in trmoglavost kaznovati. Bili so drugi podobne blaznosti; ker pa so bili rimski državljani, sem zabeležil, da se jih naj pošlje nazaj v Rim. Potem se je tožba med preiskovanjem samim, kakor se to navadno zgodi, razširila in prišlo je še več slučajev na dan. Predložen je bil zažamek brez podpisa, ki je obsegal imena mnogih oseb. Bil sem mnenja, da je treba izpustiti tiste, ki so tajili, da so kristjani ali da so sploh kristjani bili, posebno ker so po mojem narekovanju bogove molili in pred tvojo podobo, katero sem dal za ta namen s podobami bogov prinesiti, molili ter kadilo in vino darovali; razen

In tako bi se dalo naštetih nebroj slučajev, kako so dobile draginjske doklade klerikalne kreature, ki so dobro situirane, imajo hiše in premoženje, a napreden učitelj, če je še bolj pošten, priden in vesten, pa ničesar. To je vnebovpijoča krivica, kakor gospodari zdaj klerikalna večina z denarjem, ki ga zbira vsa dežela in kako s tem denarjem, ki pride v pretežni večini iz naprednih vrst, kupuje mrtve duše za sramotno nagrado — neznačajnosti in nezvestobe. Naravno je, da pri takih razmerah trpi šola. Kako bo vzgajal učitelj otroke k značajnosti, ako sam ni značajen. Naloga vseh poštenomislečih je, da pomagajo streti to neznosno strahovlado, da jo pohodijo in pomendrajajo, kakor se pokonča in uniči strupen gad.

Ne želimo, da bi si še kdo skušal pomagati z revolverjem v roki. Dovolj je te žrtve, vsaj ta kriči do neba po maščevanju. — Mi poznamo naše učiteljstvo in vemo, da mu ne manjka dobre volje in odločnosti. Taka krivica boli vsakega, krivica razburja. Zato kličemo na naslov tistih, ki so vzrok teh krivic: Stojte! Nazaj na pot pravice in poštenosti, dokler ni prepozno! Revolver, ki je bil tu obrnjen v lastno telo, bi se utegnil v roki skrajno razburjenega človeka — zasukati.

POLITIČNI PREGLED.

Kar se tiče notranje-političnega položaja, stojimo v znamenju priprav. Na Češkem se pripravljajo za 21. prihodnjega meseca češko-nemška sprava; med Rusini in Poljaki se sporazum še ni popolnoma dosegel, na Štajerskem brusijo nemški poslanci z nemškim veleposestvom meče, da porazijo obstrukcijo slovenskih klerikalcev v deželnem zboru. Na Hrvaškem se polagoma pripravljajo normalne razmere. Dosegel se je baje že sporazum med ogrsko vlado in hrvaško pravaško stranko.

Obnebeje zunanje politike je še vedno oblačno in zelo negotovo je, kdaj da se zjasni. Pogajanja med balkanskimi in turškimi zastopniki v Londonu so se vsled turške trdovratnosti prekinila. Pa tudi konferenca veleposlanikov ne more doseči večjih uspehov.

Češko-nemška sprava.

Češki politiki se trudijo, da se združijo vse češke stranke in združene nastopijo pri bodočih pogajanjih z Nemci. Težave delajo češki radikalc.

Rusini in Poljaki.

Rusini zahtevajo poleg političnih (volilna reforma za gališki deželni zbor), kulturnih (vseučilišče rusinsko) tudi gospodarske koristi za se. Zato groze, da počno takoj začetkom zasedanja z obstrukcijo v odseku za vodne ceste, če se jim vsaj deloma ne ugod.

Hrvaška.

Ogrska vlada hoče polagoma uvesti na Hrvaškem zopet normalne razmere. Največje težave dela vprašanje, kdo da naj bo prihodnji ban, ki mora biti oseba, s katero se bo hotela opozicija pogajati glede delamožnosti v saboru. Največ upanja ima baje bivši ban pl. Rakodczay.

Agrarci.

Te dni je zborovala na Dunaju agrarna centralna zveza, ki je odločno protestirala proti temu, da bi se dovolile balkanskim državam kake gospodarske koristi. Tako se je n. pr. sklenilo, da se ne

tega so Krista kleli, same stvari, h katerim se pravi kristjani baje nikakor ne dajo siliti. Drugi, od ova-duhaiimenovani, so rekli, da so kristjani, potem pa so tajili, češ, da so sicer bili, a da so nehali biti, nekateri pred tremi, nekateri pred več leti, mnogoteri tudi pred dvajsetimi leti. Tudi ti vsi so tvojo podobo in podobo bogov božje čistili in Krista kleli. Zatrjevali pa so, da je bila vsa njih krivda ali pa napaka ta, da so imeli navado, se shajati določenega dne pred jutranjim svitom, da so Kristu kakor kakemu bogu na čast prepevali pesem zase ter odpevali in da so se s prisego zavezali ne h kakemu zločinstvu, ampak, da ne bodo kradli, ropali in prešestvovali, da ne bodo besede prelomili in zaupanega blaga utajili. Potem da so imeli navado raziti se in zopet se sniti, da zavžijejo jed, ki pa je bila navadna in nedolžna; navado samo so opustili po moji uredbi, s katero sem bil po Tvojih ukazih obstoj društev prepovedal. Tembolj sem smatral za potrebno, dve služkinji, kateri so zvali dijakonki, celo na tezalnici izprašati, kaj da je na tem resnice. Ničesar drugega nisem našel, nego popačeno, neizmerno praznovrstvo. Radi tega sem preiskavo preložil ter se obračam na Te za svet. Stvar se mi namreč zdi vredna, da Te vprašam za svet, posebno radi velikega števila obtožencev. Kajti mnogi vsaktere starosti, vsakterega stanu in tudi obojnega spola se ovajajo in se bodo ovajali sodišču. In ne samo po mestnih

sme uvažati v Avstrijo iz balkanskih držav živa živina, ne sme se pa tudi zvišati množina mesa iz tujih držav. Istega mnenja je tudi ogrska agrarna zveza, koje predsednik se je udeležil te seje,

Nove vojaške zahteve.

Avstrijska vlada predloži v kratkem zbornici nove vojaške zahteve. Gre baje samo za kakih 400—500 milijonov!

Laško vseučilišče.

Vlada se je z laškimi poslanci sporazumela, da se v Trstu sukcesivno oživotvori laška pravna fakulteta. Dne 8. t. m. je že začel predavati na trgovinski šoli „Revoltella“ profesor Giorgio Benussi.

Srbija — Avstrija.

Napetost med državama je nekoliko ponehala. Na to kaže dejstvo, da sta odpotovala avstrijska konzula Prochaska in Tachy na svoja mesta, kjer bodo tamonjne posadke izkazale avstrijski zastavi in obenem konzuloma vojaške časti. Nadalje je izjavila Srbija, da umakne svoje čete takoj, ko se sklene mir, ne samo iz Drača, ampak iz ozemlja, ki leži zahodno reke Drine. Vendar je pa do prijateljskega razmerja med obema državama še daleč. V tem oziru delajo največjo težavo meje bodoče Albanije, ki jih naj določi konferenca veleposlanikov v Londonu. Avstro-Ogrska zahteva za Albanijo Skader, Prizren in Janino, dočim se poteguje za Skader Črnagora, za Prizren Srbija, za Janino pa Grška. Rusija podpira zahteve balkanskih držav.

Rumunija.

Bolgarija in Rumunija se še vedno ne moreta zediniti glede bodoče meje.

Mirovna pogajanja

v Londonu so se prekinila, ker Turčija noče odstopiti balkanskim zaveznikom Odrina in egejskih otokov. Sicer pa pričakujejo Bolgari, da se Odrin vsled pomanjkanja živil vsak čas uda. Vele-vlasti bodo poizkusile še enkrat posredovati. Konec pogajanj ne more biti dvomljiv. Turčija bo morala odnehati vsled pritiska velevlasti, ki se boje, da bi se ne razširil balkanski požar po vsej Evropi. Vrhtega je Turčija tudi drugod v stiski. V turški Armeniji namreč vladajo slične razmere kakor v Albaniji. Kakor tukaj Albanci ropajo in more Srbe, tako tam divji Kurdi krščanske Armence, ki se seveda odločno branijo. Te razmere hoče izkoristiti Rusija, da zasede nekega dne Armenijo. Tudi v Aziji torej preti turški državi pogin. Rusi, Angleži in Francozi so se baje med seboj pogodili, da dobe poleg drugih pokrajinj prvi Armenijo, drugi Mezopotamijo, Francozi pa Sirijo!

Kiderlen-Wächterjev

naslednik kot državni tajnik je T. pl. Jagow, ki je privrženec trozveze in prijatelj Anglije. Jagow je mož tihega in preudarnega dela.

Proti preganjanju Poljakov

je nastopil v Pragi dr. Kramář. Povdarjal je med drugim, da Čehi protestirajo iz človekoljubja proti razlastitveni akciji in drugim nasilstvom na Poljaki v nemški državi. Čehi bi morali protestirati tudi tedaj, če bi kaj takega storila slovanska država n. pr. Rusija. Boj, ki ga bijejo poznanjski Poljaki, služi vsem Slovanom, torej tudi bodočnosti Rusije. Zato bi morala Rusija podpirati v svoji državi Poljake. Na drugi strani pa se morajo Poljaki naslo-

občinah, ampak celo po vaseh in po deželi se je ono praznovrstvo kakor nalezljiva bolezen razširila; vendar pa se zdi, da se da ustaviti in iztrebiti. Toliko vsaj je gotovo, da ljudje začenjajo že skoro opuščena svetišča pridno pohajati, da dolgo prekinjene svete daritve zopet opravljajo in da se krma za darilna živinčeta more razprodati, za katero se je do sedaj zelo redkokdaj našel kupec. Iz tega je lahko misliti si, katera množica ljudi bi se dala poboljšati, ako bi se jim dala prilika za kesanje.“

Na to pismo je odgovoril cesar Trajan sledeče:

„Pri preiskovanju zadev onih, ki so ti bili, dragi Plinij, kot kristjani naznanjeni, si pravilno postopal. Saj se tudi ne more vobče postaviti kako določeno pravilo. Zasedovati se jih ne sme; ako se naznanijo in zatožijo, naj se jih kaznuje, vendar tako, da tisti, ki taji, da je kristjan, in to v resnici jasno dokaže, t. j. s tem da moli k našim bogovom, da torej tisti, dasi je glede na svojo preteklost na sumu, zavoljo svojega kesa najde odpuščanje. Brez podpisa predloženi zaznamki pa pri nobeni obdolžitvi ne smejo priti v poštev. Kajti s tem bi na eni strani dali zelo slab zgled, na drugi strani pa bi to tudi ne odgovarjalo duhu našega časa.“

in ti na druge Slovane, da zapro pot nemškemu prodiranju proti vzhodu, ki so ga potisnile jugoslovanske zmage iz jugovzhoda na vzhod.

Narodno-gospodarstvo.

Bulgarska industrija in obrt.

Bulgarska industrija se je začela razvijati okrog l. 1895., ko je pričela vlada isto podpirati z različnimi zakoni. Podpora ni bila zaman, posebno ker je Bulgarija rudnin in vodnih moči bogata dežela ter tvori tako pogoj razvitku industrije.

Industrijske panoge, ki se povečini goje, so: mlinarstvo, pivovarništvo, izdelovanje kanditov in sladkorja, tekstilni izdelki, kemični izdelki, kovinska, strojarska in lončarska industrija.

V l. 1909. je podpirala država 266 industrijskih podjetij, v l. 1911. pa 293. Tekom leta 1911. ustanovilo se je nad 50 industrijskih podjetij z osnovno glavnico 4 milijonov levov.

Posebno se v zadnjem času goji sladkorna industrija, kar ima vzrok v tem, da dobro vspeva sladkorna pesa, visoka carina na uvoz in vedno naraščajoča potreba. Vedno večja domača produkcija bode sčasoma omejila povsem uvoz in bode Bulgarija v nedoglednem času lahko sladkor že izvažala.

Mlinarstvo je posebno razširjeno v ruščuk-skem okraju. Poleg povsem modernih parnih mlinov, obstoji cela vrsta mlinov z motornim in vodnim obratom. Izdelki so zelo dobri in se deloma izvažajo. Od 70 večjih in manjših mlinov v Varni je n. pr. 10 opravljenih samo za izvoz.

Pivovarništvo, pospeševano vsled nazadovanja vinske produkcije, se vedno bolj razvija. V l. 1911. so se ustanovile v južni Bulgariji tri pivovarne. Tri pivovarne v Zofiji izvarijo letno 50.000 hl piva, sedem v okolici Ruštuka nad 80.000 hl. Jako razširjena je tudi tekstilna (tkalska) industrija, posebno vsled tega, ker se v zadnjem času goji v Bulgariji mnogo ovac. Ponajveč izdeluje se sukno, volnene vrvice, vezenine in svilnate tkanine. V Varni obstoji že od l. 1906. predilnica, ki zaposluje 200 statev in namerava število povišati do 400. V okolici Gabrova se nahaja 14 suknarn in 22 drugih tovarn, ki so se v zadnjih letih zelo razvile. Proizodi teh podjetij so se cenili v l. 1911. na 11 milijonov levov. Izdeluje se slabše sukno, namenjeno za kmetstvo prebivalstvo in vojaštvo, izvažajo se ga pa tudi veliko v Turčijo. V veliki množini izdelujejo se barvaste vrvice za okrašenje narodnih oblek, ki se izvažajo v Turčijo, Grško, Rusijo, Srbijo in Bosno. Tudi srednje in boljše vrste niso redke, tako da se precej ovira uvoz iz Avstrije, Nemčije in Angleške.

Kovinska industrija se goji posebno okrog Ruščuka in Gabrova. Posebne vrednosti za Bulgarijo so tovarne za stroje, katere imajo, kakor ni drugače pričakovati, mnogo posla. Ta industrija sicer še ni povsem razvita in je vsled tega Bulgarija še precej navezana na uvoz iz tujine.

Tovarne za cement in opekarne se vsled mnogih novih stavb, posebno v zadnjem času, zelo dobro razvijajo, toda ker ni dovolj cementa, se mora istega mnogo več, kot popreje, uvažati iz drugih držav.

Steklarstvo, ki je popreje že cvetelo, se je pričelo zopet nanovo razvijati, ter se povečini izdeluje volfo steklo srednje in slabše vrste.

Lesna industrija je zastopana po treh velikih parnih žagah, in več malih z vodno silo. Za pospeševanje mizarstva obstoji v Ruščuku državna mizarška šola, ter več večjih in manjših tovarn za pohištvo. Elegantnejšega pohištva se ne izdeluje in še po večini naroča z Dunaja.

Ne glede na trgovsko- in carinsko-politične odredbe in zakone za pospeševanje industrije, se trudi država na vse načine, da ukrepi lastno industrijo. Že leta 1895. so se ustanovile trgovske in obrtne zbornice v Zofiji, Varni in Ruščuku ter Plovdivu. Leta 1898. se je ustanovil v Zofiji trgovsko-obrtni muzej, ki daje informacije o kreditnih zmožnostih tvrdk, o trgovskih in tovarniških znamkah, razstavlja izdelke in sprejema tudi naročila.

Zakonodaja o varstvu delavcev se pri vsestranskem razvitku Bulgarije ni zanemarjala. Zadnji zakon za pospeševanje industrije je naložil delodajalcem mnogo obveznosti nasproti delavcem. Podpirana podjetja so zavezana ustanoviti blagajne za zavarovanje proti nezgodam, h katerim morajo prispevati tudi delojemalci. Višino teh prispevkov določa trgovsko, odnosno poljedelsko ministrstvo. Od leta 1905. obstoji tudi zakon v varstvo otrok in žen.

Mali obrti pa velika industrija ni niti najmanje škodovala in stoji ista. združena z domačo obrtjo, v ospredju obrtne delavnosti vsestransko prosperujočega kraljestva. Država skrbi vedno, da podpira malo obrt in pospešuje njeno prenovljenje. Še preje, predno je pričela država z industrijsko politiko, so obstojale v Kiajevu obrtne šole raznih strok in se iste še vedno ustanavljajo v krajih, kjer je mala obrt razvita. Obrtniške šole in vzorne delavnice se podpirajo, obrtnikom se daje brezobrestna posojila ter se tako na različne načine podpira in goji rokodelstvo. Skrbi se za vzdrževanje

strokovnih šol in se pospešuje s podporami časovne strokovne tečaje. Zakon iz leta 1903., oziroma z nekimi spremembami iz leta 1904./5., ukazuje združenje v zadruga in zahteva usposobljenostni dokaz. Take zadruga so deležne tudi ugodnosti industriji pospešujočih zakonov, in po zakonu iz leta 1911. se jim je dodelilo mnogo ugodnosti zlasti pri uvozu sirovin.

Tržne cene

na tedenskem semnju v Kranju, dne 7. jan. 1912:

Pšenica	100 kg	K	23.—
Rž	" "	"	22.—
Ječmen	" "	"	20.50.
Oves	" "	"	22.50.
Koruza	" "	"	22.—
Ajda	" "	"	23.50.
Proso	" "	"	21.—
Deteljno seme	" "	"	170.180.
Fižol ribničar	" "	"	25.—
Fižol koks	" "	"	30.—
Grah	" "	"	48.—
Leča	" "	"	48.—
Pšeno	" "	"	30.—
Ješprenj	" "	"	28.—
Krompir	" "	"	6.—
Mleko	1 l	"	—20.
Surovo maslo	1 kg	"	3.50.
Maslo	1 "	"	3.—
Govedina I.	1 "	"	1.80.
Govedina II.	1 "	"	1.72.
Teletna I.	1 "	"	2.—
Teletna II.	1 "	"	1.80.
Svinjina I.	1 "	"	2.—
Svinjina II.	1 "	"	1.80.
Prekajena svinjina I.	1 kg	"	2.20.
Prekajena svinjina II.	1 "	"	2.—
Slanina I.	1 "	"	2.—
Slanina II.	1 "	"	1.70.
Jajca	6 kom.	"	—40.

Na tedenski semenj v Kranju, dne 7. jan. 1913 se je prignalo: 189 glav domače govede, 6 telet, 48 domačih prešičev, 1 ovca. — Od prignane živine je bilo za mesarja: 112 glav domače govede, — Cena od kg žive teže: za pitane vole 88 vin., za sredje pitane vole 80—84 vin., za nič pitane vole 74—76 vin., za teleta 1 K, za pitane prašiče 1 K 18 vin.

DOPISI.

Novice iz Škofje Loke.

Plesni venček Sokola, 5. t. m., je bil še dokaj dobro obiskan. Godba tukajšnjega pristo-voljnega gasilnega društva, ki je na tej prireditvi sodelovala, je v polni meri izpolnila svojo dolžnost ter zasluži, da se ji izreče javno priznanje in pohvala.

„Zaupnica“ kluba naših občinskih odbornikov S. L. S. deželne odboru, ki jo je obelodanil „Slovenec“, je vzbudila v našem mestu splošno veselost. To „zaupnico“ deželni odbor še nikakor ni zaslužil. Kadar bo zgradba nove ceste iz Škofje Loke na kolodvor ne samo zagotovljena, ampak tudi izgotovljena, ali vsaj v delu, tedaj bomo tudi naprednjaki pohvalili delovanje deželnega odbora za gospodarski razvoj našega mesta. Sedaj pa še nimamo nobenega povoda zato. Priobčevanje takih neutemeljenih „zaupnic“ pa se nam zdi še več kakor prezgodno. Strinjamo se pa s tem, da ima naše mesto, če je že dolžno plačevati deželne doklade, tudi pravico zato kaj dobiti. Sploh pa nam naš občinski odbor ne bo nikoli imponiral, če bo priobčeval take papirnate „zaupnice“. Več resnosti, gospodje, in pa dejanj nam pokažite, o katerih ste poprej toliko besedičili in jih celo še pred zadnjimi občinskimi volitvami obljubovali! Časi vašega nekdanjega gostilniškega zabavljanja so zdaj že minuli.

Kriza na našem županstvu je, kakor smo že zadnjič poročali, rešena. Le naš preobestni podžupan ima baje še — kritične dneve. Me dtem časom je namreč doprinesel dokaz, kako ume na ne posebno honeten način, lotiti se celo županovega brata, ki je eden izmed največjih naših davkoplačevalcev, zgolj zato, ker ni hotel in tudi noče plesati po njegovi piščalki. Sicer je stvar že toliko dozorela, da ima sedaj besedo še — kazenski sodnik!

Čuje se, da namerava odbor naše „Narodne čitalnice“ prirediti na pustno nedeljo maskarado z zelo zanimivim sporedom. Ako je v našem mestu sploh še katero društvo potrebno podpore, potem je gotovo v prvi vrsti potrebno to nekdanje ognjišče našega narodnega probujenja. Že iz tega vzroka je pričakovati, da bode prizadevanje društvenega odbora našlo primerne odziva.

Pogovor:

Janez: Kaj pa ti je?

Miha: Nič hudega. Samo to premišlujem, zakaj je bil naš župan izpregel, pa so ga zopet preungavili, da nam bo še županil.

Janez: Nič lažjega kot to.

Miha: No?

Janez: Veš, stvar je ta: Njegov prednik je iz same uljudnosti pri sejah delal klerikalnim odbornikom komplimente kar čez mizo, pri tem pa izgledal tako, da bo iz prevelikega respekta zlezel še — pod mizo.

Miha: Na-á! Saj je njegova desna roka vendar le podžupan.

Janez: To je tudi res, ker ima pregorečo skrb za — ubožni zaklad!

Retnje pri Trziču. Dne 23. t. m. sta merila naš župan in njegov tajnik Pollanz — na ukaz deželnega odbora — občinska pota. To ne bi bilo nič čudnega. Čudno je bilo le to, da sta župan in tajnik zamenjala uloge. Župan je moral nositi orodje, njegov tajnik, pravi župan križki, Fran Pollanz, pa je hodil ob kraju poti in zaznamoval dolžino ter ukazoval županu. Hočeš, nočeš — gospod župan se je moral pokoravati njegovim ukazom. Ali ni to narobe svet?

Občni zbor telovadnega društva „Sokol“ z ženskim oddelkom v Kranju, dne 4. jan. 1913.

Brat starosta Janko Sajovic otvori občni zbor, konstatira sklepčnost in imenuje zapisnikarjem br. Viktor Šmigovca ter oyerovateljem zapisnika br. Makso Nič-a in Antona Šinkovca. Bratski občni zbor! Veliki dogodki letošnjega leta, ko je slavilo češko in ž njim naše sokolstvo 50 letnico obstoja sokolstva, katareru sta položila temelj naša velikana dr. Miroslav Tyrš in Jindrich Fügner, so mi ne samo pred očmi, ampak še vedno živim v njih in jih premišlujem. Saj to ni bila samo manifestacija sokolstva, ampak manifestacija slovanstva, ki je tu pokazalo, kaj zamore iz lastne moči, vključ vsem velikanskim zaprekam, ako črpa svoje moči v neusahljivih virih in naukih sokolske ideje, ki je večna. Nemo in z velikanskim občudovanjem zrlj so tiste dni drugi narodi v Prago in čudili so se, da je kaj takega mogoče, da kaj takega, kar še ni videl svet, zamore zatirani in zaničevani Slovan. S ponosom lahko rečemo: „Slovani smo in kdo je več.“ Tudi naše slovensko sokolstvo se je posebno odlikovalo in br. Stane Vidmar, kateri je dosegel v tekmih za prvenstvo I. mesto, je ponesel s svojim imenom, ime malega slovenskega naroda v širni svet, ki sedaj saj ve, da žive na svetu tudi Slovenci, če tudi slabo. Lansko leto sem Vas pozivljaj k izletu v Pragi, letos pa br., pozivljaj Vas k izletu v Ljubljano. Slovensko sokolstvo praznuje letos 50 letnico svojega obstoja, ali naj ne prime vsak posamezen član z vnemo za delo, ali naj tu ne vrši vsak svoje dolžnosti, da ravno sedaj, ko so nas jedva spoznali, pokažemo Slovenci, kaj da zamoremo iz lastne moči. Vse naj prime za delo v bratski vzajemnosti in zgine naj komodnost ali zastarela naziranja nekaterih bratov, vstopijo naj v naš krog, to je krog sokolskih delavcev, kajti veliko jih je še, da, lahko rečem večina, ki jih v teh vrstah pogrešam. Ne skrivajmo se, ampak odkrijmo se. Med številom približno 30 telovadcev najdem celih pet domačinov, kateri so razen enega že od početka društva v telovadnici. Kje so mladi, kje je naraščaj, se mi nehote vsiljuje vprašanje. Ali je krivda na vodstvu? Ne! V njih komodnosti in domišljavosti je krivda. Bratje, stavimo si v sveto nalogo, da jih poboljšamo, ako je mogoče, da jih pridobimo, da ne bodo rekli kakor dosedaj, jaz sem Sokol, saj plačam 1 K članarine, ampak, da bodo s ponosom rekli: Jaz sem Sokol! — O važnejših društvenih prireditvah mi je omeniti običajno društveno maskarado in nastop dne 8. septembra, ki sta v moralnem in gmotnem oziru uspela nad pričakovanje dobro, za kar imajo največjo zaslugo sestre Sokolice, za kar jim bodi na tem mestu izrečena najsrčnejša zahvala. Eden najlepših sokolskih dni pa je bil zlet na Bled in edino pri tem izletu lahko rečem, da sem bil s številom udeležencev našega društva vsaj deloma zadovoljen. O vseh drugih nastopih bosta poročala itak br. tajnik in načelnik. Zahvaliti se mi je še vadiateljskemu zboru, ki je vestno vršil svojo dolžnost, posebno pa, da je z nabiranjem zletnega sklada pripomogel, da se je omogočilo več telovadcem pohiteti v zibel Sokolstva, v zlato Prago. Končno se mi je spominjati umrlega br. dr. Janka Vilfana, člana br. društva v Radovljici, katerega smo spremili k večnemu počitku in prosim, da se v znak sožalja dvignete raz sedeže in dovolite, da se ta čin pijetete zabeleži v zapisnik. S tem končam. Prosim Vas le še, da pazno sledite poročilom posameznih činovnikov, ter se zglašate k besedi le s stvarnimi dejstvi in resno, kakor pristojno pravemu Sokolu. Na zdar! — Nato poroča br. Sajovic mesto pri vojaških vajah mudečega se tajnika br. Fran Crobatha ml. Omenja lanskoletne volitve in poroča, da je društvo štel dne 31. decembra 157 članov (med njimi dva častna) in 64 članic. Korporativno v kroju je nastopilo društvo 5krat in sicer dne 28. aprila pri peš izletu Goriše-Golnik-Trzič in dne 19. maja pri župnem pešizletu v Begunje. Dne 16. junija na Opčinah. Dne 26. pa smo se odpeljali na VI. sokolski zlet v Prago. Bil je ta obenem 50 letnica sokolstva in I. zlet slovanske sokolske zveze. Slavonstni dnevi v Pragi se sploh ne dado primerno

popisati, ker so bili tako velikanski, da bi trajalo dneve, ako bi vse podrobnosti naštel. Prepričam pa je, da so in ostanejo vsem udeležencem v neizbrisnem spominu, saj se je tu pokazala moč sokolstva v toliki meri, kakor jo dosedaj še ni pokazala nobena telovadna zveza drugih številnejših in bogatejših narodov. Dne 8. septembra se je vršil običajni domači nastop, dopoldne pa se je vršil cvetlični dan, pri katerem so z neprimerno vneto sodelovale telovadke in članice društva. Dne 15. septembra so se udeležili bratje telovadci, telovadbe br. društva v Škofji Loki. Dne 12. decembra pa se je udeležilo naše društvo pogreba člana in prvega staroste bratskega društva iz Radovljice br. dr. Vilfana Jankota. Dne 17. februarja se je vršila pod naslovom „Bela reduta“ običajna društvena maškarada, ki je v gmotnem in moralnem oziru nadvse dobro vspela. V sejah je potrdil odbor od vad. zbora predložene poslovniške, kakor: poslovnik vad. zbora, domači red., poslovnik javnih nastopov, izletni red, poslovnik o pogrebi. Dne 15. avgusta se je vršil zbor S. S. Ž. na Bledu, ki je bil eden najlepših in najboljših uspešnih zletov slovenskega sokolstva. Naše društvo je bilo kar najčastneje zastopano in so se pri pripravah in pri vodstvu nekateri naših bratov posebno odlikovali.

Dalje.

Poziv slavnemu občinstvu. Iz poročila o občnem zboru „Narodne Čitalnice“ v Kranju, ki smo ga priobčili v zadnji številki našega lista, je razvidno, kako neprecenljivega pomena je naša ljudska knjižnica za izobrazbo v Kranju in v kako veliki meri se poslužuje občinstvo te knjižnice. Toda vzdrževanje tako velike knjižnice stane mnogo denarja, kajti nakupovati je treba vedno novih knjig, stare pa pomnoževati, ne omenjajoč, da stane ogromne svote tudi vezanje in popraviljanje istih. Vsakdo pa lahko po možnosti pomore nekoliko tej blagodejni knjižnici, in sicer na ta način, da jej daruje kako dobro knjigo. Gotovo ima vsakdo doma kaj starejših, a dobrih knjig, ki mu ne služijo več. V knjižnici pa bodo šle iz roke v roko in pripomogle k izobrazbi mnogih. Slavno občinstvo se torej prosi, da daruje knjige za knjižnico, ali jej pa pomore na drug način.

DNEVNE VESTI.

Našim naročnikom.

Današnji številki „Sava“ smo priložili poštne položnice, po katerih nam blagovolijo naročniki doposlati naročnino. „Sava“ stane za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrt leta 1 K. Vsakomur, ki bi pravočasno ne poslal naročnine, bi se moral list ustaviti. Prepričani smo, da bo malo onih, ki bi ne mogli pogrešati štirih kron na leto, posebno še, če uvažujejo kako potreben je bil napreden časopis za gorenjsko. Vse naročnike pa pozivljemo, da v krogu svojih znancev in prijateljev pridno razširjajo in agitirajo za list. Čim več naročnikov, temveč gradiva, tem popolnejša bo „Sava“. Na delo torej, vsi napredni Gorenjci za Vaš list!

Upravništvo „Sava“ v Kranju.

Zavist. Komaj je izšla prva številka „Sava“, pa so že zacvilili po farovžih. Od vseh krajev nam prihajajo vesti, da so „gospodje“ pri nedeljski pridigi napadali „Savo“. „Vrzite list nazaj, saj prva številka sicer ne vsebuje ničesar, kar bi bilo slabo, ali vrzite ga nazaj, ker ni naš,“ tako je grmel eni, „Varujte se nasprotnih časopisov, naj bodo stari leta ali en dan“, je moledoval drugi. „V Savo s „Savo“!“ je klical tretji in tako dalje in tako dalje. Slabo vest morajo imeti ti „gospodje“. Brž, ko nima katoliške firme, pa se ga boje, kakor t t t križa. Ali se mar boje, da bi „Sava“ odpirala oči vsem onim, ki slepo verujejo? Ali mar mislijo, da bo „Sava“ bodrila možgane vseh onih, ki so zaspani in žive v brezbrizju ter mirno trpe, da se jim gospodari nad telesom in dušo? Pa naj bodo potolaženi. Še na misel nam ne pride, da bi segali v področje dušnega pastirja. To je njegovo polje; tam naj dela po možnostih in dosegel bo veliko. Zunaj cerkve pa ne poznamo gospodarjev. Tam je naše polje in če se srečamo tamkaj v delu za dobrobit ljudstva, bomo z veseljem podali roke vsakemu. Tako ne bo prepira, ne krega, ampak skupno delo v napredek in procvit naše krasne Gorenjske in nje vrlih prebivalcev. Brezobzirno pa bomo zasledovali vse poizkuse potisniti naše ljudstvo nazaj v srednjeveško temo, v čase svete inkvizicije. Torej pri vas, gospoda, je odločitev, kakšen bo list. Ali bo druga številka slična prvi, ali se bo morala pečati večkrat in intenzivno s stvarmi, ki so očitno na kvar ljudstvu.

Zadnje nedeljo je grmel raz prižnic proti naprednemu časopisju, zlasti proti mladi „Savi“, češ, da je ljudstvo ne sme brati brez nevarnosti za dušo. Dočim duhovniki in drugi klerikalni veljaki dosledno bero napredne časopise, se to pod smrtnim grehom prepoveduje ljudstvu, kakor da bi bili mi verniki slabše vrste. Mi pa pravimo, da naj ljudstvo bere, veliko bere. Mi ne prepovedujemo klerikalnega čtiva. Pač pa naj nihče slepo ne vrjame, ampak vsakdo naj si ustvari na podlagi lastnega premišljevanja lastno sodbo. Da to ne bo na škodo napredni misli, o tem ne dvomimo. Klerikalci svare ljudstvo pred naprednim tiskom le raditega, ker se boje samostojno mislečih ljudi. Ponosni Gorenjci, osvobodite se duševne tlake, postavite se na lastne noge.

Ljubljanskemu škofu ne dajo miru lavorike, katere si je spletel s svojimi različnimi brošurami, ki so ponesle dvomljivo slavo o Antonu Bonaventuri daleč čez ozke meje ljubljanske škofije. Zopet je napisal dolgovezen pastirski list, v katerem razpravlja na prav tako neokusen način kakor v svojih brošurah med drugim tudi — o zakonu in spolnem življenju. Ni naš namen baviti se z vsebino famoznega pastirskega lista, ki je že itak zadosti rodil pohujšanja. Nekaj pa je, na kar moramo opozoriti poklicane faktorje. Dočim je bila prej saj dana možnost, da so se slaboglasne škofove brošure skrivale pred nezrelo mladino, so sedaj otroci naravnost primorani, da poslušajo v cerkvi — kočljiva izvajanja Antona Bonaventure. Zaukazuje se namreč šolarjem — čeprav protizakonito —, da prisostvujejo pridigam. In da je pohujšanje tem večje, zahteva eden tukajšnjih katehetov v nasprotju s šolskimi zakoni, da ljudskošolski otroci spisujejo pridige, odnosno v tem slučaju pastirski list. One, ki se ne pokore njegovim zahtevam, zapira in pretepa. O tem bomo še spregovorili pozneje in danes le pozivljamo šolske oblasti, da naj ukrenejo nemudoma vse potrebno, da šolarjem in šolaricam ne bo treba pisati — o obče vanju med zakonskimi!

Krajevni napisi po deželi. Ker pritiska deželna vlada na okrajna glavarstva, ta pa zopet na županstva, da morajo biti krajevni napisi po občinah dvojezični, česar se niti na Štajerskem ne zahteva, je deželni odbor sklenil obrniti se s posebno vlogo na deželno vlado, da odneha od tega ukaza. V enakem smislu je deželni odbor vložil vlogo tudi na notranjega ministra. — Skrajni čas je, da se tudi občine v tem oziru zganejo in branijo svoje, oziroma naše narodne in jezikovne pravice, ki so zajamčene po ustavnem zakonu. V slučaju, da jih okrajna glavarstva silijo napraviti dvojezične krajevne napise — je njih sveta narodna dolžnost, da se proti takim ukazom takoj energično pritožijo na višjo oblast. Dobro bi bilo, da se taka pritožba napravi skupno od vseh občin celega političnega okraja. — Povsod, kjer so še dvojezični napisi — pa bodi načelo: „Proč z nemškimi spa-kedrankami“, ki samo pačijo naša lepa slovenska krajevna imena.

Pravila „Pomožne blagajne“ v okviru zadruge rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju kot registrovane pomožne blagajne, je deželna vlada potrdila.

Mladega divjega petelina ima v kletki g. Rudolf Kokalj v Kranju na svoji pristavi. Pred mesecem dni se je zatekel v Kranj in bil tako opešan, da se je pustil z lahkoto prijati. Sedaj se počuti prav dobro ob hrani borovja in suhih češenj. Vsem ljubiteljem narave in lova je dovoljeno ogledati si ga na omenjeni pristavi.

Učiteljstvo iz radovljiškega okraja je imelo svojo običajno letno konferenco dne 21. decembra preteklega leta v šolskem poslopju na Jesenicah. C. kr. okrajni šolski nadzornik gospod Janko Janežič otvoril konferenco, pozdravi navzoče, zlasti novoimenovane nadučitelje gospode: Julija Slapšaka v Radovljici, Franca Flereta v Kranjski gori, Jožefa Sedlaka na Jesenicah in Franca Silvestra v Bohinjski Bistrici. S toplimi besedami se spominja marljive umrle učiteljice Terezije Sterletove v Gorjah. Za svojega namestnika imenuje gosp. Ivana Rihteršiča, nadučitelja iz Srednje vasi. Za zapisnikarja sta bila izvoljena z vzklikom gosp. Franc Silvester, nadučitelj v Bohinjski Bistrici in gdč. Frančiška Zemljam, učiteljica prav tam, za overovatelja zapisnika pa gospoda Jožef Ažman, nadučitelj na Breznici in Janez Baraga, nadučitelj na Koroški Beli. — Nadzornik g. Janežič obširno in temeljito poroča o nemškem pouku v ljudski šoli. — Radi boleznin učitelja Leona Piboutza iz Jesenic je izostalo njegovo poročilo: Zgodovina in zemljepis pri pouku v ljudski šoli. — Nadučitelj iz Radovljice g. Julij Slapšak poroča o alkoholu (alkohol in narodno gospodarstvo, higijena in narodna morala). — Gdč. Cilka Vilman, učiteljica na Jesenicah, poroča o važnosti vsakdanjih malih zapisov pri raznih šolskih predmetih. — O stanju

in računa okrajne učiteljske knjižnice poroča g. nadučitelj Jožef Ažman. Pregledovalca računov gospoda: Egidij Schiffrer, učitelj na Jesenicah in Ivan Žagar, nadučitelj v Kamni gorici, sta pregledala knjižnične račune in jih našla v redu. — V stalni odbor so voljeni gospodje: Jožef Ažman, nadučitelj na Breznici, Ivan Šega, učitelj v Radovljici, Janko Vrezec, nadučitelj v Ribnem in ga. Mihaela Huth-Ranzinger, učiteljica v Radovljici. — V knjižnični odbor so voljeni gospodje: Jožef Ažman, nadučitelj na Breznici, Franc Jaklič, učitelj v Radovljici, Ivan Šega, učitelj v Radovljici, Ivan Šemerl, učitelj v Lescah in gosa Mihaela Huth-Ranzinger, učiteljica v Radovljici. — Pod vodstvom okrajnega glavarja g. Franca Župneka se vrši volitev zastopnikov učiteljstva v c. kr. okrajni šolski svet. Izvoljena sta kot zastopnika gospoda: Ivan Šega, učitelj v Radovljici in Valentin Zavrli, nadučitelj v Begunjah; kot naslednika pa Janko Baraga, nadučitelj na Koroški Beli in Jožef Žirovnik, nadučitelj v Gorjah. — V manjšini so ostali gospodje: Julij Slapšak, Jos. Pleničar, Jože Rus in Franc Flere. — Nadučitelj Iv. Rihteršič se zahvali g. nadzorniku za spretno vodstvo konference in se poslovi od njega. V imenu učit. društva za radovljiški okraj se poslovi od gosp. nadzornika g. Ivana Šega, predsednik imenovanega društva. G. nadzornik Janežič se obema zahvali in prosi navzoče, naj ga ohranijo v prijaznem spominu. Večina učiteljstva se je udeležila skupnega obeda „Pri Pošti“ (I. Schrey).

XI. velika sokolska maškarada v Kranju se vrši letos pod naslovom: „V Ameriki“. Prepričani smo, da bo p. n. slavno občinstvo z veseljem pozdravilo ta naslov, saj mu nudi za maskiranje najširše polje, ker v Ameriki se dobi pač vse mogoče in nemogoče. Ako vzamemo samo narodnosti in pasme, nam že te nudijo toliko raznovrstnega, da nam ni treba beliti si glave, kako in kaj. Indijanci, Zamorci, Kitajci, Angleži, Francozi, Nemci, Rusi, Čehi, Poljaki, Slovenci, Hrvatje, Srbi, Bolgari, Macedonci, Turki in še vsi drugi narodi v svojih slikovitih nošah, si dajo lahko sestanek na tej maškaradi. Še večje polje za maskiranje pa nudi kraljestvo živalstva; pestri metuljčki, svetli hrošči in velikanski, nevarni štirinožci, lahkokrile ptičke in prebivalci voda, kateri vsi se nahajajo v Ameriki v najkrasnejših barvah, predočijo na tej maškaradi strmečemu občinstvu čudeže „onstran velike luže“. Kdor pa ne ve, kaj bi napravil, naj vzame kako popolnoma nemogoče masko, saj je v Ameriki vse mogoče. O posameznih pripravah bomo točno poročali, kakor hitro izvemo podrobneje.

Uradni dnevi c. kr. okr. glavarstva v Kranju se bodo vršili v teku leta 1913. po sledečem redu: 1. v Škofji Loki vsak zadnji četrtek v mesecu, torej: 30. jan., 27. febr., 27. marca, 24. aprila, 29. maja, 26. junija, 31. julija, 28. avgusta, 25. septembra, 30. oktobra, 27. novembra, 31. decembra. Ker je zadnji četrtek meseca decembra praznik, se vrši uradni dan v sredo 31. decembra. — 2. V Trziču vsaki mesec prvo soboto, izvemši praznik 1. novembra, in se vrši mesto tega dne uradni dan šele v soboto, 8. novembra, tedaj: 4. jan., 1. febr., 1. marca, 5. aprila, 3. maja, 7. junija, 5. julija, 2. avgusta, 6. septembra, 4. oktobra, 8. novembra, 6. decembra. — V Gorenjivasi vsak drugi mesec, pričeniš s januarjem, in sicer vsaki prvi torek, tedaj: 7. jan., 4. marca, 6. maja, 1. julija, 2. septembra, 4. oktobra. — 4. V Železnikih vsak drugi mesec, pričeniš s februarjem, in sicer vsak drugi četrtek, tedaj: 13. februarja, 10. aprila, 12. junija, 14. avgusta, 9. okt., 11. decembra. — Dosedanje običajne ure ostanejo neizpremenjene.

Delitev občine Šenčur. Sklep deželnega odbora kranjskega z dne 22. svečana l. 1912, da se razdeli občina Šenčur pri Kranju v dve samostojni občini in sicer Šenčur in Velesovo, je zadobil najvišje potrjenje. Nova občina Velesovo bo obsegala vasi: Adergas, Praprotna Polica, Velesovo in Trata, dosedanja občina Šenčur pa vasi: Hotemaže, Mile, Možanca, Olševek, Luže, Srednja Vas, Šenčur, Tupaliče in Visoko.

Elektrostrojna zadruga v Sorici si je napravila zadržno elektrarno, ki proizvaja okrog 21 konjskih sil. Stroški so narasli na 29.350 K. Električno silo rabijo zadržniki za razsvetlavo in za gonilno moč raznih poljedelskih strojev. Ta zadruga je dobila 4000 K deželne podpore z ozirom na to, ker je ta naprava prva te vrste.

Obratno bolniško blagajno tovarne Alojzija Krennerja v Škofji Loki je deželna vlada s 1. januarjem 1913. razpustila, ker je tovarna delo ustavila in ne namerava več izdelovati suknja. Veliko število delavcev je izgubilo svoj zaslužek vsled opustitve tovarne.

Smrtno ponesrečil je Al. Leben, posestnikov sin iz Zgornjega Zabukovja, povodom voznje od Čepulj proti Bukovšici. V klancu na Čepuljah je hotel skočiti na voz, pri tem pa mu je desna noga zašla v kolo in konj ga je vlekel po klancu nizdol. Noga pod kolenom je bila popolnoma razdrobljena. Prepeljali so ga v deželno bolnišnico, kjer pa je v par dneh umrl.

Iz Rateč nam poročajo, da je letošnja zima kar najbolj ugodna za izvažanje lesa iz gora. Ravno prav je snega in dobro drži, tako da bodo ljudje precej zaslužili.

Kranjska gora. Deželni odbor je razveljavil sklep tukajšnjega cestnega odbora glede dovolitve 40 K novoletne nagrade deželnim cestarjem. Ta ukrep utemeljuje s tem, da so se cestarjem plače šele tetos precej zvišale in ker so te poviške za več mesecev skupaj prejeli v mesecu oktobru l. l.

Nalezljive bolezni pri otrocih. V Godešičah, Gorenji Vasi in Retečah se je pojavil dušljivi kašelj, v Prašah in Žiganji Vasi pa osepnice.

Ponesrečil je v gozdu Karola Moline na Golniku Fran Markun iz Veternega pri sekanju lesa. Pri padcu debela se je hotel izogniti, pri tem pa padel vznak in si pri padcu pretrgal na desni nogi meča in krčno žilo. Vsled zelo velike izgube krvi je poškodba težka.

Ogenj. V sredo zjutraj ob 7. uri je začelo goret pri pd. Ajdovcu v Glinjah pri Zalogu. Zgorel kozolec, pod in hiša. Škoda je precejšnja, ker je bil Ajdovec zavarovan samo za 300 kron, h kateri svoti je všteti tudi hlev, ki pa k sreči ni zgorel. Zažgal je 12 letni pastir, ko je šel z lučjo po krmo.

Pogreša se gostačeva žena Helena Malenšek iz Ilovka. Pogrešana je stara 72 let. Koncem decembra l. 1912. je zapustila vsled družinskega prepira stanovanje in se dosedaj ni vrnila. Domneva se, da se je ponesrečila, ker je isti dan zavžila precej žganja.

Društvene vesti.

Občni zbor ženskega oddelka Sokola, v Kranju se je vršil dne 9. t. m. ob 9. uri v dvorani Narodne čitalnice. Poročila tajnice, blagajničarke in načelnice, so bila soglasno sprejeta. V odbor so bile voljene z vzklikom: za starostko s. Marija dr. Kušarjeva, za podstarostinjo s. Hermina Valenčičeva; za odbornice: ss. Ivanka Berjakova, Ivanka Jaegerjova, Katjuša Krčeva in Meta Šavnikova; za namestnici pa ss. Marija Adamičeva in Mila Koestelova.

Podružnice slovenskega trgovskega društva „Merkur“ v Kranju občni zbor se je vršil dne 9. januarja 1913. z običajnim dnevnim redom. Podpredsednik g. Ivan Valenčič otvori občni zbor in v daljšem nagovoru bodri člane, da se oklenejo edinega trgovsko strokovnega društva v Kranju. Tajnik g. Josip Cvar poroča, da je imela podružnica v pretečenem letu 9 sej, v katerih se je sklepalo o raznih društvenih zadevah. Podružnično delovanje v pretečenem letu je bilo kaj živahno, posebno pa se je trudila podružnica, da so ostale trgovine ob praznikih tudi še nadalje zaprte in pa da se je dosegel enoten čas zapiranja in odpiranja trgovin v Kranju. Vsled posredovanja podružnice se je doseglo, da so se gg. trgovci zedinili, da so manufakturne in galanterijske trgovine odprte skozi celo leto ob delavnih dneh od 8. do 12. in od 1. do 7. ure, špicerijske in druge trgovine pa pozimi od 7. do 12. in od 1. do 7., poleti pa od 7. do 12. in od 1. do pol 8. zvečer. Učni tečaji v pretečenem letu niso vspehi, ker je bilo premalo zanimanja. Dne 1. februarja 1912. je priredila podružnica plesni venček, ki je zelo lepo vspel. Podružnica je štela koncem l. 1912. 1 ustanovnega, 37 rednih in 4 podporne člane, upati pa je, da se število v prihodnjem letu pomnoži. Iz poročila blagajnika g. Antona Adamiča je posneti, da je imela podružnica l. 1912. všteti prebitki iz l. 1911. K 1473.76 dohodkov in K 603.53 izdatkov, torej čistega prebitka K 870.23 v gotovini, ne všteti vrednosti inventarja. G. Anton Sinkovec kot pregledovalec računov poroča, da je pregledal blagajniške knjige in našel iste v popolnem redu. Pri volitvah je bil izvoljen soglasno predsednikom g. Franc Berjak. Odbornikom izvoljeni so bili iz vrste samostojnih trgovcev g. Adamič Anton, Dolenz Edvard in Sajovic Janko, iz vrste nastavljenecv gg. Cvar Josip, Majdič Fran, Polak Radoslav in Valenčič Ivan. Namestnikom gg. Rus Rudolf, Kukovica Fran in Krmelj Anton, pregledovalcem računov gg. Simon Oskar in Sinkovec Anton. Pri slučajnostih se sklone upeljati podrobno agitacijo med gg. trgovci in nastavljenici, nakar zaključijo g. podpredsednik občni zbor, želeč podružnici ob petletnici mnogo vspeha.

Odborova seja Slovenske sokolske zveze se vrši dne 19. t. m. ob 10. uri dopoldne v Narodnem domu v Ljubljani (zvezna soba).

Predpustni veselico priredi prostovoljno gaisilno društvo Mojstransko dne 12. prosinca 1913, v gostilni g. Marije Rabič. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Ker je čisti dohodek namenjen za plačilo nove bencinmotor-brizgalne, se predplačila hvaležno sprejemajo.

Orkester društva „Godba“ prost. požarne brambe v Kranju priredi v nedeljo, dne 12. t. m. v hotelu „Nova pošta“ (R. Jeglič) koncert s plesom. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 40 vin.

Razno.

S sabljo. Minoli pondeljek se je odigral na Dunaju skoro neverjeten slučaj. Kneginja Hanna Liechtenstein se je peljala s svojim kočijažem. Na Wollzeili je padel levi konj in kočijaž ga je izkušal spraviti na noge. Kar naenkrat pa pridrvi od zadaj nek avtomobil in ker ni mogel mimo, se začneta kočijaž in šofer kregati. V avtomobilu je sedel nek huzarski nadporočnik Mayer pl. Wallerstein, ki je med preprirom skočil iz avtomobila, potegnil sabljo in brez vsakega vzroka udaril kočijaža trikrat po glavi, da se je ta nezavesten zgrudil. Zadal mu je tri težke poškodbe na glavi. Le z veliko težavo se je posrečilo policiji obvarovali nadporočnika pred razburjenimi gledalci, ki so ga hoteli linčati.

Bestijalnost. Pekovski mojster Bnatyuk v Maku je že dolgo slutil, da mu je žena nezvesta. Da jo zasači, je odpotoval in žena ga je spremila na kolodvor. Mož pa je skočil iz vlaka in hitel domov ter se skrivil pod posteljo. Kmalu nato je prišla žena s svojim ljubimcem ter ga prav prijazno pogostila. Ko pa sta postala preveč intimna, je skočil mož izpod postelje ter najprvo pobil ljubimca z likalnikom. Potem je svojo ženo zvezal, nabrusil v pričo nje velik nož ter ji začel rezati na čelu kožo, ter ji potegnil velik kos kože z obraza. Potem jo je napodil z bičem na dvorišče in zopet nazaj v sobo ter ji grozil, da ji potegne vso kožo s telesa. Ženi se je posrečilo osvoboditi si eno roko, a mož je prijel za sekiro ter ji roko zdrobil. Potem ji je zadal še 8 sunkov z nožem ter vrgel potem oba trupla pod posteljo.

Zadnje vesti.

Dvoboj Tisza-Szechenyi.

V Budimpešti se je 8. t. m. vršil dvoboj med Tiszom in Szechenyijem. Vzrok je ta, da je Szechenyi, pozdravil v klubovih prostorih Tiszu, kasneje mu pa pisal pismo, da je to le pomotoma storil. Szechenyi je bil na glavi težko poškodovan.

Odrin.

Poslaniki v Konstantinoplu mislijo pri obravnavah s turškim zunanjim ministrom Naradiungham predlagati glede Odrina sledeče: Utrdbe Odrina se podro in na tem prostoru se napravi novi mestni del. Tako bi bilo mogoče, da se ustvari dva avtonomna mestna dela, kojega eden bi bil pod turško, drugi pod bulgarsko upravo.

Za vojno.

Mladoturški listi napadajo vlado radi nje sedanje politike in menijo, da se mora vojna na vsak način iznova početi, da se na ta način Turčija reši.

Turško posojilo.

Turčija dobi od angleških bankirjev svoto 500.000 funtov, ki jih pa ne sme porabiti v vojne namene, ampak v poravnavo plač uradnikov, osobito v Mali Aziji. Po sklenjenem miru bo dobila Turčija v dveh rokih za nedoločen čas še dvakrat toliko.

Novo portugalsko ministrstvo.

Novo ministrstvo se je konstituiralo sledeče: Alfonso Costa, predsednik in notranje stvari; Almeida Ribeiro, kolonije; Pereira Bastos, vojna; Antonio Maria Silva, javna dela; Poitas Ribeiro, mornarištvo; Gonsalves Teixeira, zunanje zadeve. Ministrski predsednik Costa je ponudil finance Souza in justico Paulu Palcao.

Darila.

I. Izkaz daril, poslanih na Dijaško kuhinjo v Kranju: Posojilnica na Slapu (po nadučitelju I. Puncuhu na Vrhpolju) 50 K, občina Stražišče 5 K (izročil prof. M. Pirnat), profesorski kolegij za oktober 4 K, meščani za več mesecev 447.40 K, mestna občina Škofja Loka 50 K, kaz. poravnava Blaž Košir in Franciška Beruik iz Hraš (plača slednja) 10 K, meščani za november 20.60 K, profesorski kolegij za november 4 K, dijaki za oktober 214 K, Dekan Ant. Koblar 25 K, nadučitelj Fr. Luznar na Primskovem za l. 1913. 10 K, prof. kolegij za december 5 K, meščani za december 8.60 K, dijaki za november 158 K, R. Thaler v Škofji Loki kot novoletno darilo 20 K, lekarnar Edv. Burdyh istotan 10 K, Iv. Peterlin, c.kr. sodni svetnik v Kranjski gori 10 K, notar Niko Lenček v Škofji Loki 5 K, lekarnar J. R. Hočevar na Vrhniki 10 K, Nikolaj Križaj, župnik na Ovšišah 5 K, Franc Kušar, nadžupnik v Mengšu 40 K, Sim. Žužek, župnik v Vodica 20 K, Al. Pavlin v Podbrezjah namesto venca Dr. Janku Vilfanu 15 K, Val. Aljančič, duh. svetnik na Primskovem za l. 1913 10 K, meščani v januarju 50.60 K, prof. kolegij za januar 4 K, dijaki za december 129 K in prof. Dr. Simon Dolar v Spomin † šestošolcu Zupancu 5 K — Skupaj: 1345.20 K. — Vsem p. i. darovalcem srčna hvala!

Do decembra je bilo sprejetih 52 podpirancev, med katere se je razdelilo do vštete 11. jan. 1913 3904 kosil in 3742 večerij, za kar je bilo plačati 1690.22 K, tako da presesegajo izdatki dohodka za 345.02 K.

Zato se obrača odbor Dijaške kuhinje v Kranju do blagih dobrotnikov z uljudno prošnjo za nadaljne prispevke, da ne bi bil vsled pomanjkanja sredstev prisiljen, odtegniti kakemu pridnemu učencu podporo.

Mesečna soba

opremljena, s postrežbo ali tudi brez iste, se odda takoj v najem.

Naslov pove upravništvo „Save“. 19 2-1

Naznanilo.

Na mnoga vprašanja članov zadruga rokodelskih in sorodnih obrtov, javljamo, da bo „Pomožna blagajna“ (t. j. bolniško zavarovanje) s l. svečanom t. l. pričela uradovati.

Načelnik zadruga.

20-1

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4 3 / 4 0 / 0

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 700.000.

Rezervni zaklad
nad K 700.000.

7-2

Tiskarna „Sava“ v Kranju

Vizitke, poročna naznanila, zavitke, pisma, račune, bolete, jukste, vabila, lepaki, posmrtnice, cirkularji, troškovniki, letake, trgovske karte, knjige v vseh velikostih, brošure, časopisi ter sploh vsa v tisk. stroko spadajoča dela v eni ali več barvah izvršuje elegantno, hitro, ceno inlepo.

Št. 3.416

1-2

Razglas.

Mestna hranilnica v Kranju je vsled sklepa upravnega odbora v seji dne 17. decembra 1912 **zvišala obrestno mero** počenši **z dnem 1. januarja 1913**, in sicer:

1. Hranilne vloge na

4¹/₂⁰/₀

Hranilne vloge se obrestujejo polmesečno, obresti se pripisujejo h kapitalu polletno, to je dne 30. junija in dne 31. decembra vsakega leta, rentni davek plačuje hranilnica sama iz lastnega premoženja.

2. za vsa hipotečna posojila na

5¹/₂⁰/₀

3. za občinska posojila in za posojila javnim korporacijam za **1¹/₂⁰/₀**, oziroma za nova taka posojila na

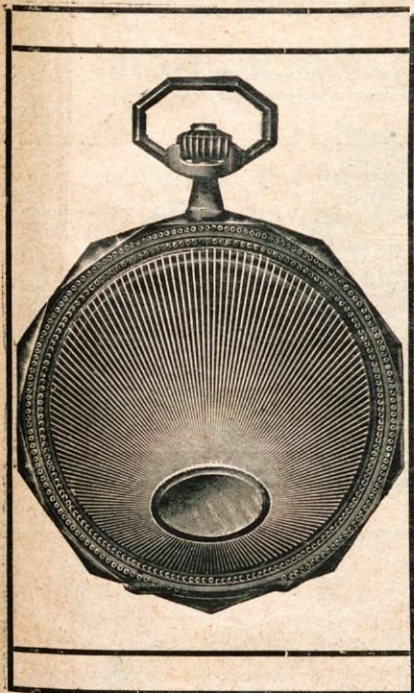
5⁰/₀

4. za posojila na vrednostne papirje na **6⁰/₀** in

5. za menice na **7⁰/₀**.

Ravnateljstvo Mestne hranilnice v Kranju

dne 18. decembra 1912.

Ivan Levičnik
 urar in trgovec v Kranju.
 Velika zaloga
 Najcenejša prilika za nakup
birnanskih daril
 Cene brez konkurence.
 Postrežba
 solidna.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzacker

konc. zobotehnik

v Kranju

16 52-2

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

Vinska veletrgovina
Rudolf Kokalj, Kranj

17-2

Priporočam svoja
 izvrstna, zjamčeno pristna
 dolenska, štajerska in istrijska

vina

v sodih in steklenicah

Zaloga najfinejših tu- in inozemskih šampanjcev, vin v steklenicah in mineralnih voda.

LJUBLJANA

8-2

Kavarna Prešeren

Priporočam vsem Ljubljano obiskujočim Go-
 renjcem svojo na novo urejeno kavarno.

Biljardi, vsakovrstni časopisi.

Karel Polajnar :: Ljubljana.

Najstarejša trgovina
Ferd. Sajovic v Kranju
 poprej C. Pleiweiss

10 4-2

priporoča svojo bogato zalogo vedno najno-
 vejšega in najboljšega

manufakturnega blaga

Osobito se priporoča
 ženinom in nevestam za nakup bale.

Priporoča se velezaloga

15-2

galanterijskega, norimberskega, modnega blaga in pletenin

A. Adamič, Kranj

Velika zaloga

posamenterije, konfekcije, perila, kravat, steznikov, klobukov, čepic, toaletnega blaga, bižuterije, kranjskih izdelkov, otročjih vozičkov, kovčegov, šolskih potrebščin, papirja i. t. d. Molitveniki, molek, venci, verižice in vse druge potrebščine za birmo.

Lastna izdelovalnica damskih pasov. Modni salon damskih klobukov i. t. d.

Postrežba točna in solidna. Cene najugodnejše!

Na debelo in drobno!

Na debelo in drobno!

M. Rant - Kranj

trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom

Priložnostni nakup **otročjih vozičkov.**

Najraznovstnejše **špecerijsko blago.**

Kolodvorska restavracija

priporoča

vedno sveže Budejeviško pivo
 ter pristna vina in dobro kuhinjo

4 52-2

Umetna gnojila

kakor

18-2

**Tomaževa žlindra,
 kajnit in kalijeva sol**

prodaja po zelo nizkih cenah

vletrgovina z železnino in špecerijskim blagom

Merkur, Peter Majdič, Kranj

Jamčeno čisto, jedrnato

2 52-2

Tovarna: **Ig. Fock, Kranj**

MILO z znamko Solnce.

najizborneje in današnjim cenam primerno **najceneje**

zato najbolji **nadomestek** vsem dražjim vrstam. :: Prodaja se tudi na drobno.

Izdelki:

Kristalna soda, pralni lug, rudeče in črno marmorirano Eschweger milo, zeleno tržaško in belo Marzeljsko milo, ter vse ceneje vrste pralnega mila. **Stearinske sveče. Kolomaz.**

Pozor!

6-2

Podpisani se najudaneje priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi v izdelovanje

vsakovrstnih čevljev

najnovejše oblike po meri. Naroči se lahko tudi pismeno, če se naznani številko dolgosti in širjave. Lahko se pa pošlje tudi že rabljen čevljev. Vsako v moji delavnici izdelano obuvalo se prilega, je elegantno in trpežno. V zalogi pa imam tudi že

izdelane čevlje.

Cene nizke in točna postrežba. Naročnikom se stara obuvala dobro in hitro popravijo. Mnogo zahval. pisem na razpolago.

Ivan Potočnik
Glavni trg, Kranj.

3 13-2

Delikatese!

Z. Krajnc - Kranj.

Veletrgovina J. & A. Majdič Kranj.

Deželni pridelki, špecerijsko blago.

Priznано najboljši dalmatinski portland cement

„Salona“

za izdelovanje opčke in cement drugih znamk za zidanje.

Svetle sezamove tropine.

Umetna gnojila.

12-2

Rudolf Rus

 urar in trgovec v Kranju poleg lekarne

priporoča svojo

veliko zalogo ur, zlatnine, srebrnine itd. po najnižjih cenah, brez konkurence.

Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Zahtevajte najnovejši cenik, ki je ravno-kar izšel.

1413-2

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

13-2

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³ / 4⁰ / 0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.